

ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
(Best Practice)

เรื่อง คนดีตามวิถีประชาธิปไตย

เจ้าของผลงาน
นางมยุรีย์ อัฐวงศ์

ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศร์ฐราชภรณ์กุล)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

Best Practices

คนดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. ความเป็นมา

โรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศร์ฐราชราษฎร์นุกูล) ตั้งอยู่เลขที่ 39 ถนนราษฎร์ดำเนิน ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 1,555 คน จำนวนห้องเรียน 42 ห้องเรียน นักเรียนที่มาเรียนมาจากทุกอำเภอในจังหวัดแพร่ ดังนั้นพื้นฐานทางการเรียน ความประพฤติ จึงมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก โรงเรียนจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ และควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ และเป็นคนดีมีทักษะในการดำรงชีวิต ตามที่กำหนดในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนคือ ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางการเรียนรู้ คู่คุณธรรม ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย ใช้การสื่อสารสองภาษา มีสุขภาพและร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีต่อสถานศึกษาคือ ให้โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมสั่งสอน บุตรหลานของเขา ให้เป็นผู้มีสติปัญญา มีความรู้ มีความสามารถ มีความเป็นเลิศทางการเรียนรู้ และมีความประพฤติที่งดงาม จะได้มีวิชาเพื่อไปประกอบอาชีพที่ดีและสามารถอยู่ร่วมในชุมชนได้อย่างมีความสุข ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน ดูแลสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมของชุมชนและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รวมทั้งบุคลากรของโรงเรียน ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อสาธารณะ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (ราชกิจจานุเบกษา , 2542 , 8-9) การพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องเกิดความตระหนัก เพราะหากนักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมแล้ว ย่อมประพฤติปฏิบัติตนแต่ในทางที่ดี คิดดี พูดดี ทำดี

สถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่บุคลากรในสถานศึกษา จะต้องมีความรู้คุณลักษณะที่ดี ประพฤติปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นแบบอย่าง นอกจากนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้ได้ทั้งความรู้ควบคู่คุณธรรม จัดสิ่งแวดล้อมและ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประพฤติปฏิบัติ นำคุณธรรม จริยธรรมไปกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ก็ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ได้ฝึกปฏิบัติจริงสม่ำเสมอ นอกจากนี้โรงเรียนต้องมีแผนงานหรือโครงการ ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติจริง และขยายการมีส่วนร่วมออกสู่ชุมชน วัด เพื่อจะได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษา เช่น ประสานงานกับพระสงฆ์มาร่วมสอน จริยธรรม คุณธรรมให้กับ ผู้เรียน เข้ามารับบิณฑบาตในโรงเรียนตอนเช้า ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนได้ร่วมทำบุญ ตักบาตรสะตวงขึ้น โรงเรียนกลายเป็นสถานที่ประสานความร่วมมือในระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ให้ผู้ปกครอง และนักเรียนได้มีโอกาสใกล้ชิดกับพระสงฆ์มากขึ้น

การที่จะเสริมสร้างพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรมได้ตั้งความมุ่งหวังของการจัดการศึกษาทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน จะต้องมีส่วนร่วม

ในการเป็นเจ้าภาพสร้างความตระหนักปลูกฝังสิ่งดีงามช่วยกันเจียรไนเด็ก และเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยอาศัยคุณธรรม จริยธรรมเป็นฐานในการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น เมื่อจิตคิดดี การทำดียอมได้ไม่ยาก นี่คือนี่สิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่ต้องการมากที่สุด

2. การพัฒนาระบบคุณภาพของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศรัฐราษฎร์นุกูล) เป็นโรงเรียนเอกชนโรงเรียนหนึ่งที่ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน มีความไว้วางใจให้บุตรหลานเข้าศึกษาในแต่ละปีจำนวนมาก เพื่อสนองความต้องการ และความคาดหวังของผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน โรงเรียนจึงได้พยายามรักษาคุณภาพทางการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และพัฒนา โรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ดังนั้นระบบคุณภาพของสถานศึกษา จึงเป็นระบบที่มีการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศและได้มาตรฐานสากล โครงการคนดีตามวิถีประชาธิปไตยจึงเป็นอีกโครงการหนึ่งที่บรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ตามแผนกลยุทธ์ และสะท้อนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

2.1 จากวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่กำหนดโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งสภาพจริงในปัจจุบัน และสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งพบว่า ผู้เรียนต้องมีความเป็นเลิศทางการเรียนรู้ คุณธรรม และผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดระบบให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้การกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดโครงการ คนดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

2.2 กิจกรรมในโครงการคนดีตามวิถีประชาธิปไตย ถูกนำไปสอดแทรกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในอนาคตของสังคมโลก

2.3 จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความพึงพอใจของผู้เรียน พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดระบบการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้รายบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ และส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้เรียน

2.4 ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในโครงการ ให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการนำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สร้างความผูกพัน ความพึงพอใจ แรงจูงใจ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง ทำให้กิจกรรมในโครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.5 ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยความคล่องแคล่ว กระตือรือร้น โดยการร่วมประชุมประเมินผลการทำงานทุกครั้ง หลังจากเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งทำให้ทราบถึงปัญหาในการทำงาน และร่วมกันวางแผนแก้ไข ปรับปรุงเพื่อปฏิบัติกิจกรรมครั้งต่อไป ทำให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 พัฒนาคุณธรรมของนักเรียนให้เกิดความยั่งยืนปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ในการช่วยเหลือสังคมและผู้อื่น เสริมสร้างความมั่นใจ ความเอื้ออาทร ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมในโครงการ และความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2.7 จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน ด้วยการมุ่งเน้นการดูแลสภาพแวดล้อม สาธารณประโยชน์ของชุมชน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อสาธารณะ

2.8 ประเมินผลการปฏิบัติงาน ในทุกกิจกรรม โดยมุ่งเน้นระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยง แผนปฏิบัติงาน กระบวนการ และกิจกรรมต่างๆ ให้มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน สรุปผลการพัฒนา คุณธรรม และผลสำเร็จของกิจกรรมที่เกิดต่อตนเอง ต่อโรงเรียนและต่อชุมชน

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญทำให้ค่านิยมด้านวัตถุถูกใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญของสังคมมากกว่าค่านิยมด้านความดีงามนั้น พบว่า ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ อาทิ การมองข้ามสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข อันส่งผลทำให้เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม และมักนิยมแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่รุนแรง เช่น เหตุการณ์นักศึกษาทยอยกบฏตีกันในงานคอนเสิร์ต การทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ ปัญหายาเสพติด และการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวล้วนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการขาดคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบวิถีชีวิตที่ดีงามของคนไทยดังนั้นในการพัฒนาประเทศแนวใหม่ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน จึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนพร้อมไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นให้คนเป็นแกนกลางของการพัฒนาและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม เฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในการกำหนดความสุขสงบของสังคมอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ความคาดหวังและความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อโรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศร์ฐราชราษฎร์นุกูล) พบว่า นอกจากจะให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการเรียนแล้ว ยังต้องการให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คือมีความสำนึกในจิตใจ อันเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล ส่งผลต่อความคิดที่ดี นำไปสู่การกระทำและความประพฤติในทางที่ดี เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม รักเพื่อนมนุษย์ และความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

ดังนั้นจากเหตุผลที่กล่าวมา โรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศร์ฐราชราษฎร์นุกูล) จึงได้หาวิธีในการปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าวอย่างยั่งยืน โดยได้จัดทำโครงการคนดีตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อใช้กิจกรรมในโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยเริ่มจากพัฒนาความดีภายในบุคคล ที่ทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนในกรอบที่ดีงาม มีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข มีความรัก เมตตา ปราบปราม ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน สู่พฤติกรรมภายนอก ที่เป็นข้อปฏิบัติหรือหลักความประพฤติที่ดีงามและเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม อันส่งผลให้ชีวิตมีระเบียบแบบแผน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและต่อสังคม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด ตามบริบทของโรงเรียน

3. วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โครงการคนดีตามวิถีประชาธิปไตย

โครงการคนดีตามวิถีประชาธิปไตย มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนนักเรียนมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมอย่างยั่งยืน มีจิตสาธารณะ ในการช่วยเหลือสังคมและผู้อื่น เสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ทุกขั้นตอนการดำเนินงานด้วยวิธีการและกระบวนการตามขั้นตอนวงจรคุณภาพ PDCA ของ DAMMING การดำเนินงานพอสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร่วมกันวิเคราะห์ วิสัยทัศน์

พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำโครงการ คนดีตามวิถีประชาธิปไตย ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบการบริหารจัดการในโครงการ

2. นำโครงการเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการอนุมัติ

3. ดำเนินงานตามโครงการ

ในการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมนั้น ได้อาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย คณะครู บุคลากร ในโรงเรียน โดยมีครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้ประสานความร่วมมือ เนื่องจาก เป็นโครงการที่ได้รับความเห็นชอบอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งสามารถจำแนก ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 กิจกรรมการทำความเคารพ

เริ่มตั้งแต่นักเรียนก้าวเท้าเข้าสู่ประตูโรงเรียนนักเรียนทุกคนต้องทำความเคารพคุณครูที่คอยรับ นักเรียนที่หน้าประตูโรงเรียน และครูที่ยืนดูแลเฝ้าระวังความปลอดภัยของนักเรียนตามจุดต่างๆ ในบริเวณโรงเรียน และเมื่อนักเรียนเดินเข้ามาถึงรูปเคารพ ศาลพระภูมิ และพระพุทธรูปประจำโรงเรียน นักเรียนต้องหยุดทำความเคารพ เพื่อแสดงความเคารพนับถือ แล้วจึงเดินแยกย้ายเอากระเป๋าไปเก็บในห้องเรียน

3.2 กิจกรรมสมาธิไฮเทค

หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมหน้าเสาธงเสร็จแล้ว ก่อนขึ้นชั้นเรียน คณะครูที่ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง และกลุ่มนักเรียนจิตอาสาจะนำนักเรียนนั่ง ยืน เดินด้วยสติ โดยใช้เสียงบรรยาย และเสียงเพลงจากแผ่นซีดี จนนักเรียนเดินด้วยสติกลับเข้าห้องเรียน เพื่อเตรียมตัวเรียนในช่วงโมงแรก

3.3 กิจกรรมนิทานคุณธรรม

ตัวแทนของนักเรียนกลุ่มจิตอาสาจะเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนวันละ เล็ก วันละน้อย โดยการเล่านิทานคุณธรรมเมื่อมีโอกาส เช่น กิจกรรมหน้าเสาธงในตอนเช้า ช่วงเวลาพัก รับประทานอาหารกลางวัน หรือช่วงเวลารอรถมารับก่อนกลับบ้านหลังจากเลิกเรียน หลังจากฟังนิทานจบ ก็จะมีกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และสรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง คติสอนใจ เป็นต้น

3.4 พัฒนาวัดในชุมชนใกล้โรงเรียน

กลุ่มนักเรียนจิตอาสา ได้ปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์โดยการร่วมกันวางแผนเพื่อทำ ประโยชน์ให้กับชุมชน คือวัดบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียน โดยช่วยกันทำความสะอาด ปลูกไม้ประดับ เพื่อให้วัด สะอาด ร่มรื่น ประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองที่อยู่ในชุมชนนั้น พระประจำวัด เพื่อร่วมกันวางแผน พัฒนาวัด ทำนุบำรุงวัด ร่วมกันดูแลศาสนสถานในชุมชน พร้อมทั้งอบรมพัฒนาจิตหลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จ ในแต่ละครั้ง ทำให้นักเรียนเกิดคุณธรรม และจิตอาสาอย่างยั่งยืน

3.5 กิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันพระ

ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ทางโรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำบุญตักบาตรในทุกวัน พระ โดยนิมนต์พระจากวัดในชุมชนใกล้บริเวณโรงเรียนมารับบิณฑบาต นำอาหารที่ได้จากการใส่บาตรถวายแด่ พระสงฆ์ และอีกส่วนนักเรียนกลุ่มจิตอาสาจะนำไปบริจาคแก่เด็กยากจน หรือนักเรียนที่ด้อยโอกาส หรือ ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักให้ ช่วยเหลือสังคม แบ่งปัน มีจิตเมตตา กรุณา อยากให้ผู้อื่นเป็นสุข

3.6 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเดือนละบาท

กิจกรรมนี้นักเรียนจะบริจาคเงินที่ได้เป็นค่าขนมที่ผู้ปกครองให้มาโรงเรียนโดยบริจาคเดือนละ 1 บาท เพื่อช่วยเหลือเพื่อนในโรงเรียนที่ขาดโอกาสทำให้นักเรียนได้รู้จักการแบ่งปัน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์

3.7 กิจกรรมวันสำคัญ

เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญของชาติ นักเรียนในโรงเรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง เช่น ร่วมขบวนแห่เทียนเข้าพรรษา ร่วมถวายพระพรในวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมวันลูกช้างกตัญญู เป็นต้น ทำให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

3.8 กิจกรรมธนาคารความดี

เมื่อนักเรียนได้ทำความดีในแต่ละวันก็จะมีการบันทึกการทำความดีลงในสมุดบันทึกความดี ซึ่งครูประจำชั้นจะเป็นผู้เซ็นชื่อรับรอง และให้รางวัลเป็นคะแนน เพื่อสะสมความดีไปเรื่อยๆ จนหมดภาคเรียน แล้วมีการสรุปความดีที่ทำ มีการประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีสถิติในการทำความดีมากที่สุดของกลุ่มชั้นในแต่ละภาคเรียน ให้รางวัล และประกาศเกียรติคุณหน้าเสาธงเพื่อเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนได้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติ

3.9 กิจกรรมค่ายพุทธบุตร ค่ายวิถีพุทธ

ทางโรงเรียนจะประสานความร่วมมือกับวัดในชุมชน เช่นวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดศรีบุญเรือง เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมค่ายพุทธบุตร และค่ายวิถีพุทธ ซึ่งก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยพัฒนาจิต และเจริญปัญญาให้แก่นักเรียน

3.10 กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียน

ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์วิทยาเขตแพร่ ได้สร้างเครือข่ายกับโรงเรียน โดยจะมีครูพระเข้ามาสอนศีลธรรมให้กับนักเรียนทุกปีการศึกษา เพื่อนักเรียนจะได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ได้รับฟังคำสั่งสอนจากตัวแทนของพระพุทธเจ้า ได้ฝึกสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะ ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ และการปฏิบัติที่ถูกต้อง

3.11 กิจกรรมตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้า

ทางโรงเรียนจะเข้าร่วมโครงการตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้าของชมรมพุทธศาสตร์สากล ซึ่งครูกลุ่มสาระสังคมแต่ละชั้นจะเป็นครูผู้ประสานงานเพื่อนำนักเรียนเข้าร่วมตอบปัญหาตามโครงการทุกปีการศึกษา เพื่อปลูกฝังศีลธรรมในจิตใจของนักเรียนให้เป็นคนเก่ง และคนดี

3.12 กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด รณรงค์การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง รณรงค์การกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย ฯลฯ

เมื่อมีกิจกรรมสำคัญๆ ที่ทางจังหวัดขอความร่วมมือก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมทุกครั้ง เช่นกิจกรรมการเดินรณรงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้สำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ เห็นความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และได้ใช้สิทธิเด็กในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม เกิดจิตอาสาในการทำความดีต่อประเทศชาติ

3.13 กิจกรรมเล่าข่าวและเหตุการณ์วันสำคัญ

ทุกเช้าก่อนที่จะเริ่มเรียนในช่วงโมงแรก นักเรียนจะมีกิจกรรมเล่าข่าวและเหตุการณ์ นักเรียนชั้น ป. 1 – 3 ก็จะมีการเล่าเรื่องใกล้ตัว เหตุการณ์ที่พบด้วยตนเอง นักเรียนชั้น ป. 4 – 6 ก็จะมีเล่าข่าวจากเรื่องที่ฟัง

เรื่องที่อ่าน แล้วร่วมกันวิเคราะห์เพื่อจับประเด็นสำคัญของข่าว หาข้อสรุป ข้อคิด และสิ่งที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

3.14 กิจกรรมธนาคารโรงเรียน

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการออมบนพื้นฐานการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ปลูกฝังนิสัยรักการออมให้แก่เด็กโดยทางโรงเรียนมีความเชื่อมั่นว่า หากนักเรียนมีจิตสำนึกรักการออมตั้งแต่วัยเยาว์ ก็จะส่งผลให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่เห็นความสำคัญของการออม และรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม มีเงินเก็บออม และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต ตลอดจนส่งผลให้ประเทศชาติเข้มแข็งได้ด้วยเงินออมของคนในชาติ ทางโรงเรียนจึงได้ประสานงานกับธนาคารออมสินสาขาแพร่มาเป็นพี่เลี้ยง มีการดำเนินการ รับฝาก ถอน โดยนักเรียนที่ปฏิบัติงานในธนาคารโรงเรียน เป็นผู้ถืออาสา เข้ามาทำงาน และได้รับการคัดเลือกจากครู ว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี เรียนดี มีความรับผิดชอบ และมีความละเอียดถี่ถ้วนในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของธนาคารโรงเรียน จะได้รับการฝึกฝนอบรมจากพนักงานธนาคาร ให้มีความรู้ก่อนปฏิบัติงานจริง โดยธนาคารได้ให้การสนับสนุนในเรื่อง เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุสำนักงาน สำหรับสมุดเงินฝาก และเอกสารแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝาก ถอน

4. ทุกกิจกรรมจะถูกนำไปสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อหาความสอดคล้อง และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกิจกรรมสู่การประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 วางแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดคุณธรรมที่ต้องการพัฒนา เพื่อครูผู้สอนจะได้นำไปจัดการเรียนการสอนและประเมินผล รวมทั้งกำหนดวิธีการปลูกฝังคุณธรรม

5. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ Backward Design ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ ศาสนาที่พึงพอใจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยดำเนินการดังนี้

5.1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจคงทน ด้านทักษะ/กระบวนการ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.2 ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือแบบประเมินผลการจัดทำโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระจำนวนชั่วโมง จุดประสงค์การเรียนรู้ ความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้โครงงาน

5.3 ประมวลผลการจัดการเรียนรู้ นำผลการจัดการเรียนรู้มาจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อทบทวนการนิเทศและกำกับติดตาม

6. การนิเทศภายในและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการประชุม นิเทศ สังเกตการเรียน การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม วัดและประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ตามแผนที่วางไว้ หาแนวทางพิจารณาในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม เพื่อเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด

7. พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องคือจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างยั่งยืน ความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดทำโครงงาน การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการทุกกิจกรรม

8. สรุปผลและประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย คณะกรรมการในกิจกรรม ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณะครูในโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พระสงฆ์

ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และรายงานผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

9. เผยแพร่ โดยขยายผลสู่โรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

4. ผลการดำเนินงาน / ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน

4.1 นักเรียนมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมอย่างยั่งยืน ประพฤติปฏิบัติตนในกรอบที่ตั้งงาม มีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข มีความรัก เมตตา प्रารรณาดีต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน

4.2 นักเรียนมีจิตสาธารณะ ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งงามและเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม อันส่งผลให้ชีวิตมีระเบียบแบบแผน

4.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีผลการสอบ O-net ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเขตพื้นที่การศึกษา และค่าเฉลี่ยของประเทศ ทุกปีการศึกษา

4.4 ผู้ปกครอง ชุมชน ให้ความร่วมมือ สนับสนุนกิจกรรม และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และให้การยอมรับ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีการศึกษา

4.5 โรงเรียนได้รับการยอมรับ เชื่อมั่น ศรัทธา มีหน่วยงานจากทั้งภาครัฐ และเอกชน มาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

5. การได้รับการยอมรับ

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนได้รับรางวัล/ยกย่องเชิดชู

ในระดับเขต/จังหวัด ดังนี้

1. ได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันบรรยายธรรมะ ระดับประถมศึกษา เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี 2554 จังหวัดแพร่
2. ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันสวดมนต์สรรเสริญพระรัตนตรัยระดับประถมศึกษาเนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี 2554 จังหวัดแพร่
3. ได้รับรางวัลชนะเลิศการเล่านิทานคุณธรรม เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี 2554 จังหวัดแพร่
4. รางวัลชมเชยการตอบปัญหาธรรมะประจำปีการศึกษา 2554 เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี 2554 จังหวัดแพร่
5. ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ “สุดยอดเด็กแพร่” ด้านศาสนา จริยธรรมระดับจังหวัดแพร่ เนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2554
6. ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนนักเรียนดีเด่นด้านคุณธรรมและจริยธรรมประจำปี 2554 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ตามโครงการของธนาคารออมสิน เพื่อเป็นตัวแทนแข่งขันในระดับภูมิภาค
7. ได้รับรางวัลเหรียญทองอันดับ 1 ในการแข่งขันทักษะการนำเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์ ประโยชน์ ระดับประถมศึกษา การคัดเลือกผลงานของโรงเรียน ผลงานครู และการแข่งขันทักษะนักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ประจำปีการศึกษา 2553
8. ได้รับการยกย่องให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ตามโครงการยกย่องเชิดชูเด็กไทย เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2551

9. ได้เข้าร่วมแข่งขันสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะ ประจำปี 2553 ของจังหวัดแพร่

10. ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การแข่งขันตอบคำถามหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนครั้งที่ 15 ประจำปี 2552 ระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 2) รอบคัดเลือกจังหวัดแพร่

ระดับภาค ดังนี้

1. ได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศ การประกวดเพลงคุณธรรม ระดับชั้น ป. 4 – 6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคเหนือ ครั้งที่ 61 ปีการศึกษา 2554 จังหวัดพิจิตร

2. ได้รับรางวัลเหรียญทองการประกวดละครคุณธรรมระดับชั้น ป. 1 – 6 ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคเหนือ ครั้งที่ 61 ปีการศึกษา 2554 จังหวัดพิจิตร

3. ได้รับรางวัลเหรียญทองในการนำเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์ ระดับประถมศึกษา หัวข้อ “วัดสวยด้วยจิตอาสา” ในการคัดเลือกผลงานของโรงเรียน ผลงานของครู และการแข่งขันทักษะนักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ประจำปีการศึกษา 2553 ระดับภูมิภาค(ภาคเหนือ)

4. ได้รับรางวัลเหรียญทองการแข่งขันการแสดงละครประวัติศาสตร์ ระดับชั้น ป. 1 – 6 ประเภททีม ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคเหนือ ครั้งที่ 60 ปีการศึกษา 2553 ที่จังหวัดเชียงราย

5. ได้รับรางวัลชมเชยการแข่งขันสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะ ในระดับภูมิภาค ประจำปีการศึกษา 2553

6. ได้รับรางวัลเหรียญทองอันดับหนึ่งในการแข่งขันเล่าข่าวช่วงชั้นที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มหกรรมงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคเหนือ 2551 อลังการภูมิปัญญา ศิลปหัตถกรรม และประกวด/แข่งขันวิชาการ ศิลปะ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยี ที่จังหวัดลำปาง

รางวัลระดับชาติ ดังนี้

1. ได้รับรางวัลนักเรียนเยาวชนดีเด่นด้านศาสนาและจริยธรรม ของสำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประจำปี 2554 โดยรับรางวัลกับนายกรัฐมนตรีที่ทำเนียบรัฐบาล

2. ได้รับรางวัล เหรียญทองในการนำเสนอกิจกรรมโลกศึกษา ระดับประถมศึกษา ในการคัดเลือกผลงานของโรงเรียน ผลงานครู และการแข่งขันทักษะนักเรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลประจำปีการศึกษา 2553 ระดับประเทศ

6. ข้อจำกัดในการนำไปใช้

6.1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอย่างยั่งยืน ควรเริ่มจากการสร้างความตระหนัก ฝึกปฏิบัติจริง ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตจริงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะทำให้เห็นผลสำเร็จจากการปฏิบัติจริง อันจะก่อให้เกิดความศรัทธา แล้วปฏิบัติอย่างยั่งยืน

6.2 ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน

6.3 การทำงานเป็นทีม การทำงานแบบมีส่วนร่วม และการบูรณาการ ทำให้งานประสบความสำเร็จ

6.4 การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และเป็นมิตร ให้การเสริมแรง ส่งเสริมวินัยเชิงบวก ให้มีความใส่ใจห่วงใยผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย เกิดจิตสำนึก ในการมุ่งทำประโยชน์ให้ผู้อื่น และสังคม ได้พัฒนา

ตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน จนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีคุณค่าจะทำให้นักเรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรมอย่างยั่งยืน

6.5 การปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน และมีการประเมินผลทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้งานประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตจริงอย่างต่อเนื่อง ทุกปี
2. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน ควรมีการส่งต่อพฤติกรรมตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6
3. ในการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสา นอกบริเวณโรงเรียน ต้องมีการวางแผนให้ชัดเจน เช่น เรื่องเวลา เรื่องการเดินทาง ความปลอดภัย เป็นต้น
4. การแบ่งกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรม ต้องอาศัยทักษะกระบวนการกลุ่ม และครูที่ปรึกษาคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเนื่องจากนักเรียนแต่ละกลุ่มมีจำนวนมาก และมีหลายระดับชั้น
5. ก่อนปฏิบัติกิจกรรมต้องมีการประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมนั้นๆ อธิบายวิธีการขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ พร้อมทั้งดูแลเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางการทำงาน